

שיחת השבוע

חב"ד
כל הלב לכל אחד

יוצא לאור על-ידי
צעירי אגודת חב"ד - המרכז
עורך: מנחם ברוד
יו"ר: הרב יוסף יצחק אהרונב

יש חדש

ימות המשיח



בימים האלה הופיע הספר ימות המשיח, במהדור רה חדשה ומורחבת. הספר מכנס את המאמרים שהופיעו במרוצת השנים במדור 'לך מדים גאולה' בשיחת השבוע, והוא מציג

מבט כולל ומקיף על כל הסוגיות הקשורות לגאולה ולביאת המשיח, על-פי המקורות. זה ספר חובה לכל מי שמבקש לדעת את תפיסתה של היהדות על יסוד מרכזי זה באמונת ישראל. 368 עמ'. טל' 1-700-704120.

מאגר ברסלב

חברת ת"ת כנגד כולם מגישה גרסה חדשה של המאגר הממוחשב של כתבי ברסלב. הגרסה משוכללת יותר, ויש בה מנוע חיפוש חדשני. במאגר ספרים חדשים, עדכונים של הספרים שהיו בגרסה הקודמת, קורות חיים של המחברים ועוד חידושים. פרטים: הרב דב גולדשטיין, טל' 052-2424305.

הקומיקס החסידי

הופיע הספר השלישי בסדרת הקומיקס החסידי. בספר הזה סיפורי מסירות נפש של חסידים ברוסיה הסובייטית. איור ועיבוד: ים להמן. הוצאת אחד וספריית אשל. טל' 1-700-704120.

זמני השבוע

ניו יורק	דטרויט	מיאמי	לוס אנג'לס
4:11	4:42	5:13	4:26
5:14	5:47	6:09	5:26

311 בתי חב"ד לשירותכם *3770 מוקד חב"ד

כתובת המערכת: ת"ד 14 כפר חב"ד 6084000
טל' 972-72-2770100 • פקס 972-3-9606169
www.chabad.org.il • chabad@chabad.org.il
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

הסדק הקטן ייהפך לשיטפון

יש להיות ערניים לנקודת ההתחלה של תהליך הידרדרות. ההתחלה יכולה להיות קטנה כליכך, עד שהאדם אינו מייחס לה חשיבות



מנהרת המסתור ששימשה את הנצורים בירושלים (צילום: עמותת עיר דוד)

עשרה בטבת אנו מציינים את תחילת המצור שה' טילו הבבלים על ירושלים, בשלהי ימי הבית הראשון. ביום הזה עדיין לא קרה דבר בירושלים ובבית המקדש. העיר הוסיפה לעמוד עוד זמן רב, עד הבקעת החומה בשבעה עשר בתמוז וחורבן הבית בתשעה באב. ובכל זאת עשרה בטבת הוא צום חמור, מפני שביום הזה החל התהליך שהוביל לאחר מכן לחורבן, ויש חומרה יתרה בנקודת ההתחלה.

הרע - היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבוד עבודה זרה". נמצא שאותם דברים קטנים הם המקור לתהליך שעלול להידרדר עד כדי עבודה זרה!

לבלום עכשיו

בימים האלה הננו עדים לתהליך כזה. כשהחלו השיחות עם הפלסטינים בחסות ארה"ב, לפני כחצי שנה, הייתה נטייה לזלזל במשמעות הדבר. "ישחקו הנערים לפנינו", אמרו רבים וטובים, "בין כך ובין כך לא יצא מזה שום דבר". ופתאום אנו רואים עד כמה המשחק הזה היה מסוכן. כבר הגענו לידי כך שהאמריקנים מנסים להכתיב את צורכי הביטחון של ישראל.

מניין באה המחשבה שיהיה קל יותר לבלום מכונית הצוברת תאוצה, מלהניח אבן קטנה תחת גלגליה במאמץ למנוע ממנה להתחיל להידרדר במדרון? הטענה שאלה דיבורים בלבד כבר הופרכה פעם אחר פעם. מדיבורים כאלה נולדים מעשים, מצטברים לחצים בין לאומיים ונקבעים קווים חדשים.

מי שמאמין שהקמת מדינה פלסטינית עויינת בליבה של ארץ ישראל היא חזון הדורות - יהי לו אשר לו; אבל כל מי שעניו בראשו ומי שמבין עד כמה זה מהלך מסוכן והרה"אסון לכולנו, אל לו לחכות שהחרב תונף מעל הצוואר. צריך להדוף את הסכנה הזאת עכשיו, בטרם יהיה מאוחר מדי.

עשרה בטבת מלמד אותנו את החשיבות שיש לייחס לראשיתם של תהליכים. כשנוצר סדק קטן בסכר חייבים לטפל בו מיד, אף שעדיין הסכר עומד על תילו והכול נראה פסטורלי ושליו. כי הסדק הקטן הזה, אם לא ייסתם במהרה, עלול להתרחב ולגרום לפריצת הסכר כולו.

זו דרכו

גם בחיים הרוחניים יש להיות ערניים לנקודת ההתחלה של תהליך הידרדרות. בדרך-כלל אין ההידרדרות חלה בבתי-אחת, אלא בתהליך הדרגתי. ההתחלה יכולה להיות קטנה מאוד, עד שהאדם אינו רואה בה חשיבות. "לא קרה שום דבר", הוא מרגיע את עצמו, "זה עניין שולי ולא חשוב". אולם ברבות הימים יתברר שאותו דבר פעוט היה ראשיתו של תהליך גדול הרבה יותר.

אם הורים מגלים, למשל, שבנם גונב כסף מארנקיהם, הם יכולים להגיב בזלזול: "הוא ילד, זה יעבור". אבל ייתכן מאוד שכאן מתחילה הידרדרות מוסרית שיכולה להביא את הילד החביב הזה בנגרותו אל מאחורי הסורגים. או יתברר שהגנבות הקטנות מהארנק או מקופת הצדקה היו ראשיתו של תהליך עמוק וחמור הרבה יותר.

חז"ל אומרים שזו דרכו של יצר הרע. אין הוא בא אל יהודי ירא-שמים בהצעה ישירה לעבוד עבודה זרה. הוא מתחיל לפתותו לדברים קטנים ולכאורה לא-חשובים: "כך אומנותו של יצר

התיקון שבקבורה

גם על מיתות בית-דין אמרו חז"ל: "ביום הזה אתה עכור, ואי אתה עכור בעולם הבא". כמו-כן חובה לנהוג באהבת ישראל גם בנידון למוות. והלוא נאמר "ואהבת לרעך כמוך", ואילו זה אינו 'רעך' בתורה ובמצוות? אלא שהמיתה מכפרת על חטאיו, והוא שב להיות 'אחיו'.

כפרת החטא הקדמון

לכן צוינה מצוות הקבורה בהרוגי בית-דין דווקא, כדי להורות שבכל קבורה יש יסוד של תיקון וכפרה, כמו בהרוגי בית-דין. כל מציאות המוות יש בה מרכיב של תיקון, שכן מתחילה נועד האדם לחיות חיי נצח, אלא שאדם הראשון חטא בחטא עץ הדעת ונגזר עליו למות ולהיטמן באדמה: "כִּי עֶפְרָא אֶתָּה וְאֵל עֶפְרָא תָשִׁיב".

מכאן שהמוות והקבורה הם כפרה ותיקון על חטא עץ הדעת, עד לעתיד לבוא, שאז יהיה "קץ שם לחושך", ותהיה תחיית המתים וכל האורות העליונים שיתגלו אז.

(רשימות, חוברת כה)

אומר גם הרמב"ם: "שהקבורה מצווה, שנאמר כי קבור תקברנו".

הדבר אינו מובן: מדוע בחרה התורה להורות על קבורת המת דווקא בדיני הרוגי בית-דין, שהם מיעוט מבוטל מכלל הנפטרים. הלוא הגמרא (במסכת סנהדרין) קובעת שסנהדרין שפסקה עונש מוות לאדם פעם בשבע שנים, ולדעת רבי אלעזר בן-עזריה פעם בשבעים שנה, נקראת 'חובלנית'. אם-כן, ברור שזה היה עונש נדיר ביותר, לעומת חובת הקבורה של כלל הנפטרים.

תיקון, לא ענישה

אלא שהתורה מבקשת להצביע על עניין מהותי בקבורה שאותו אנו לומדים דווקא מהרוגי בית-דין. התורה היא תורת חסד. גם עונשיה נועדו לתיקון ולכפרה. את יסוד התיקון אנו מוצאים בעונש ה'מלקות', שבו התורה מזהירה שלא להוסיף על מספר המלקות שנקבע בה, פן "ונקלה אחיך". מפרשת הגמרא: "כשלקה - הרי הוא כאחיו".

קבורת מת בקבר ישראל מכונה 'חסד של אמת', ומקור הביטוי ממילות הבקשה של יעקב ליוסף: "וְעֵשֶׂת עִמָּדִי חֶסֶד וְאֶמֶת, אֵל נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרָיִם". ההסבר הפשוט לקריאת הקבורה 'חסד של אמת' הוא שהמטפלים בקבורה אינם מצפים לקבל תמורה כלשהי מן המת, ומעשיהם הם בבחינת חסד טהור.

אך יש עוד הסבר: קודם בריאת האדם התווכחו מידת החסד ומידת האמת אם נכון לברוך את האדם. מידת החסד אמרה: "ייברא, שהוא גומל חסדים", ואילו מידת האמת אמרה: "אל ייברא, שכולו שקרים". כלומר, מידת האמת מסכימה שהאדם גומל חסדים, אך היא טוענת שהחסד נגוע באי-אמת. אולם כאשר גומלים חסד עם נפטר, שאז אין מקום למניעים זרים, מוכיחים שהחסד נעשה באמת.

עונש נדיר

אולם אף-על-פי שמעלת הקבורה מוזכרת בפרשתנו, הגמרא מציינת כי המקור למצוות הקבורה הוא מהפסוק (בחומש דברים) "כִּי קָבֹר תִּקְבְּרֵנּוּ", האמור על הרוגי בית-דין. כך

אמרת השבוע

החשש האמיתי

אחד מחסידיו של רבי ירחמיאל-ישראל יצחק מאלכסנדר, בעל 'ישמח ישראל', בא להיוועץ בו בדבר שידוך שהוצע לבתו.

אמר החסיד: "מציעים לנו בחור מעוטר בכל המעלות, והוא אף יודע את שפת המדינה ובקי בענייני העולם, אך יש בעיה אחת: שמו פְּרִיץ, ואני שמי פֶּרֶץ. האין זה נכלל בצוואת רבי יהודה החסיד שלא לקחת חתן ששמו דומה לשם אבי הכלה?".

חיין האדמו"ר והשיב: "האמת היא שפְּרִיץ ופֶּרֶץ שני שמות נבדלים הם, אולם חושש אני שאם תיקח חתן מודרני ששמו פְּרִיץ, סופך שגם אתה תרצה לזנוח את שמך היהודי ולהפוך את פֶּרֶץ לְפִרְיץ, ואז יהיו שמותיכם זהים באמת..."

פתגם חסידי

"אדם שאינו קובע לעצמו בכל יום לפחות שעה אחת שכולה שלו, לנפשו, לחשבון עולמו - אינו בכלל אדם" (רבי משה-לייב מסאסוב)

מן המעיין

גילוי הקץ | מאת הרב אליעזר ברוד

ביקש לגלות

"ויקרא יעקב אל בניו ויאמר, האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים" (בראשית מט,א). אמר ריש לקיש: ביקש יעקב לגלות לבניו את קץ הימים ונסתלקה ממנו שכינה.

(פסחים נו,א)

חזון האותיות

יעקב ראה שכל האותיות נמצאות בשמות בניו, חוץ מהאותיות ח' וט'. אמר: אין בהם חטא וראויים הם לגלות להם את הקץ. כיוון שחזה וראה שגם האותיות ק' וצ' אין בהם, חשב שמא עדיין אינם ראויים לגלות להם את הקץ, סתם ולא גילה. לפיכך פרשה זו סתומה.

(רבנו בחיי)

מתוך התאספות

כאשר ביקש יעקב לגלות את הקץ אמר "האספו ואגידה לכם", כי אי-אפשר לקץ שיבוא כשיש שנאת חנם, אלא צריכים כולם להיות באספה אחת, באחדות, ואז יכול הקץ לבוא.

(של"ה)

המתקת הדינים

"אגידה" מלשון מגדים - המתקת הדינים. יעקב אמר לבניו שעל-ידי האחדות יינצלו בני ישראל מחבלי משיח.

(רבי יעקב-צבי מפריסוב)

הוא עצמו ידע

יש להקשות: הואיל ונסתלקה השכינה מיעקב, כיצד המשיך ואמר אחר-כך דברי נבואה? אלא שהפירוש ב"נסתלקה ממנו שכינה" הוא שניטל מיעקב הכוח להשכין ולהמשיך את גילוי הקץ למטה, אך הוא עצמו ידע את הקץ, וכך גם שרתה עליו רוח הקודש.

(לקוטי שיחות)

חזון הגאולה

מדברי הגמרא אנו למדים שצדיקים, אפילו אין בהם כל חטא אך חסר להם חזון הקץ לגאולת ישראל, אינם זכאים להשראת השכינה.

(מאוצרנו הישן)

הקץ של 'אחישנה'

חז"ל אמרו (סנהדרין צח): "זְכוּ אחישנה, לא זְכוּ בעיתה". יעקב אבינו ביקש לגלות את הקץ של 'זכו', שאם יתאמצו תהיה הגאולה מיד, בבחינת "אחישנה", והיא אף תהיה גאולה שלמה שאין אחריה גלות.

(הרבי מליובאוויטש)

נפלה רוחו

השכינה הסתלקה מיעקב משום שכאשר ראה יעקב את הייסורים שיבואו על בניו בתקופת עקבתא דמשיחא, נפלה רוחו והתעצב אל ליבו. לפיכך סרה ממנו השכינה, כי אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה.

(רבי נפתלי מרופשיץ)

האוזן ששכנעה

זה היה באחד ממסעות המוות על אדמת אירופה בימים האפלים של השואה. עשרות אלפי יהודים צעדו ברגל עשרות קילומטרים, לעבר מחנה דכאו. הם עשו את המסע בתנאים בלתי־אנושיים, מלווים משמר כבד של נאצים וחיילים מקומיים.

לאורך כל הדרך התעללו הנאצים בשבויים ורצחו בהם. לעיתים נורו יחידים ולפעמים נרצחו קבוצות שלמות. רק מעטים הגיעו אל היעד. בנייהם היה גם יהודה־אריה וליס, ששרד את אימי השואה ולאחר מכן זכה להקים משפחה.

אוכל ומים לא היו להם. הגרמנים מנעו מהאסירים כל אפשרות להתעכב אפילו כדי לשתות מים. יום אחד, בעוברם מעל נחל, עלה רעיון שטני במוחם של מפקדי המסע.

זה היה אחרי ימים ארוכים של הליכה מפרכת, בלי מזון ומים. יהודים רבים היו על סף עילפון מצמא. הגרמנים החליטו כי זוהי השעה לאמוד את מידת יכולתם לעמוד בפני הצמא.

הם פקדו על קבוצת אסירים, ווליס בתוכם, לרדת אל הנחל, אך אסרו עליהם לשתות מן המים. כאילו לא הגיעה ההתעללות לשיאה, נצטוו האסירים להיכנס אל המים עד ברכיהם, אך הם הוזהרו שוב שלא להושיט את ידיהם אל המים.

אי־אפשר לתאר את עוצמת הסבל. גרונם של האסירים היה יבש מצמא. כל גופם זעק למעט מים. והנה לפניהם נחל ובו מים זכים. הם מרגישים את קרירות המים ברגליהם, אך האכזרים אוסרים עליהם להושיט יד ולהרוות את הצמא הצורב.

מפקד נאצי יהיר ואכזר עמד על הגשר, כיוון את רובהו לעבר האסירים וצרח: "כל מי שיושיט יד אל המים – יָרֵה!". הוא לא הבטיח כי מי שלא ישתה מן המים יחיה.

רבים לא יכלו לעמוד בצמא הנורא, ואולי העדיפו לשים קץ לסבלם. זה אחר זה ניסו לקרב את המים אל פיהם ומיד נורו. וליס היה היחיד שהתגבר והצליח להימנע מלנגוע במים.

הוא נותר בחיים, אך האירוע האכזרי נחקק בליבו וליווה אותו כל ימי חייו.

תמה המלחמה. האמריקנים ובעלות בריתם ניצחו, ועתה הגיעה העת להיפרע מן הפושעים. האמריקנים צדו רבים מפושעי המלחמה הנאצים,

ואת המפקדים הבכירים במיוחד.

וליס שהה אז במינכן. הוא ראה מודעות שפורסמו מטעם האמריקנים, ובהן פנייה אל אסירי המחנות לבוא לזהות את הפושעים המבוקשים, כדי למצות עמם את הדין.

בעוברו על רשימת שמות המפקדים הגרמנים זיהה וליס את שמו של אותו מפקד אכזר, שירה מעל הגשר

באסירים הצמאים. הוא פנה מיד והגיש עדות כנגדו.

המשפט התנהל באולם מאולתר, ליד מחנה מעצר. השופט היה קצין אמריקני. על ספסל הנאשמים ישב הפושע הנאצי, אותו מפקד אכזר.

וליס החל להשמיע את עדותו, ותיאר את זוועות אותו יום מר, שבו קיפדו יהודים את חייהם בדרך אכזרית כל־

לומדים גאולה מאת מנחם ברוד

לגלות או לא?

זמן הקץ, היינו זמן הגאולה, הוא מן הדברים המכוסים והנסתרים. יעקב אבינו ביקש לגלות את הקץ, ונסתלקה ממנו השכינה (פסחים נו,א). הגמרא (סנהדרין צז,ב) גם אומרת: "תיפח עצמן של מחשבי קיצין", וכך פסק הרמב"ם להלכה (הלכות מלכים פרק יב, הלכה א): "לא יחשב הקיצין".

אחד ההסברים להעלמת הקץ הוא, שאילו היה הקץ נאמר בפירוש, לא היה אפשר לזרז את הגאולה, אלא היא הייתה חייבת לבוא במועד שנקבע ולא קודם לכן. לכן אין רשות לגלות את הקץ, ומכיוון שהוא לא נתגלה בעולם הזה, אין הוא מכריח את המציאות, וכך הדבר נתון בידנו.

תלוי בנסיבות

אולם בפועל אנו מוצאים שפע רב של קיצים בתורה. באותה סוגיה בגמרא שבה נאמר "תיפח עצמן של מחשבי קיצין", מובאים כמה וכמה קיצים. כמו־כן הובאו קיצים בספרי גדולי ישראל בכל הדורות. יתרה מזו, הרמב"ם עצמו, שפסק: "לא יחשב הקיצין", עורך חשבון של קץ (ב'איגרת תימן)!

את ההסבר יש למצוא בנימוק הגמרא: "שהיו אומרים, כיוון שהגיעה עת הקץ ולא בא, שוב אינו בא". מכאן נראה שסוגיית חישובי הקיצים אינה חד־משמעית, אלא תלויה בנסיבות: כשיש חשש שקץ שלא יתגשם יערער את האמונה – הדבר אסור; ואולם כשיש צורך לעורר בעם תקווה לגאולה, הדבר מותר.

לא קץ ודאי ומוחלט

הרמב"ן (ספר הגאולה, השער הרביעי) מביא כמה טעמים לגילוי קץ על־פי חישוביו. תחילה הוא אומר שהאיסור הוטל רק על הדורות הראשונים, שהיו רחוקים מן הגאולה, ולו היו מגלים אז את הקץ, היה הדבר גורם חלישות בעם ישראל. אולם מאחר "שאנחנו קרובים מהם לקץ... אולי בטלה הגזירה שנגזרה עליו להעלים אותו". עוד הוא אומר שגילוי הקץ נאסר כאשר הדבר עלול להכשיל את הרבים, ואילו הקץ שהוא מגלה יש בו לחזק ולהביא "תוספת טובה ונחמה". לבסוף הוא מציין כי האיסור הוא רק באמירת קץ ברור ומוחלט, שזה דבר שרק נביאים רשאים לאומרו, אבל הקץ שהוא כותב נאמר בדרך של "דברי שמא ואפשר" ולא כדבר ודאי ומוחלט.

האברבנאל (מעייני הישועה, מעיין א, תמר ב) סבור שחז"ל גינו את מי שמחשב את הקץ על־פי הכוכבים והמזלות, "אבל לא גינו חכמים בדבריהם מי שיחקור ויבין את הקץ מתוך דברי הנביאים ומדברים ברוח־הקודש, כי כה היה משפטם כל הימים לתת אותות ומופתים לדור שבן־דוד בא בו". לעצם העניין הוא טוען, שהשאיפה לדעת את הקץ מבטאת תשוקה אמיתית ונכונה לביאת המשיח, ולכן מצאנו בגמרא שכאשר אליהו הנביא התגלה למי מחכמינו היו שואלים אותו מתי יבוא המשיח. עוד הוא אומר כי הקץ נסתם מהדורות הראשונים, אבל כאשר מתקרבים לזמן הגאולה – "יפתח ה' את אוצרו הטוב, והעם ההולכים בחושך... יראו מה שלא ראו הראשונים".

רבי מאיר־ליבוש מלבי"ם (מחבר פירוש מלבי"ם על התנ"ך) הביא על כך משל מילד שאביו לקחו עמו במסעו לעיר הירידים לייפציג. כשאך יצאו מעיר מגוריהם והילד התחיל לסבול את טלטולי העגלה, שאל את אביו מתי כבר יגיעו לייפציג. גער בו האב: 'מה אתה שואל שאלה של שטות?!' יום אחד, אחרי נסיעה ממושכת, שאל האב את העגלון אם הם כבר קרובים לייפציג. התפלא הילד: 'הרי אמרת שזו שאלה של שטות!'. צחק האב: 'כשאך יצאנו לדרך זו הייתה שאלה של שטות, אך עתה השאלה במקומה עומדת'. כך סיים המלבי"ם: "ודאי בתחילת הגלות אסרו חז"ל לחשב קיצים... אבל כעת, שאנו עומדים כבר תחת לייפציג, שפיר מותר וראוי לשאול שאלות כאלה" (הובא ב'אם הבנים שמחה', פרק ב, סימן כא).

כך בידיה של חייט־אדם זו. השופט פנה אל הקצין הגרמני: "האם אתה מודה באשמה?".

הנאצי ידע היטב כי מלבד וליס לא נותר שום יהודי חי מאותו אירוע. הוא חש ביטחון גמור להכחישו, שכן ידע שאין מי שיוכל להצטרף לווליס ולהעיד. "לא נכחתי כלל באותו אירוע", ענה לשופט ביובש.

הבעת ספק עלתה על פני השופט. הוא פנה אל וליס ואמר: "יש לנו כאן עדות של אחד מול אחד. במצב כזה לא אוכל להרשיע את האיש".

וליס פנה אל השופט וביקש כי יתיר לו לעמוד ליד הגרמני ולהביט לתוך עיניו. כך יוכל השופט לבחון היטב את הבעת פניו של הגרמני ואת תגובתו. השופט הסכים.

בעומדו מול המרצח, וכשהוא מישיר את מבטו אל עיניו, תיאר וליס שוב את אשר אירע ולבסוף פנה אליו בשאלה: "את כל זה אתה מכחישי?".

הגרמני השיב במצח נחושה: "כן".

באותו רגע גאתה סערת־נפשו של וליס. הוא עט על הגרמני שמולו, תפס בשתי אוזניו ומשך אותן בכל כוחו עד שאזן אחת נתלשה ממקומה...

מיד אחזו בו חיילים אמריקנים, חילצו מידיו את הגרמני ושלחו אותו לתא המעצר. וליס מצא את עצמו בסמיכות לאסירים נאצים, ולא ידע איך תיגמר הפרשה.

במרכז מחנה המעצר הייתה חצר גדולה ובה עמוד תלייה. חלונות התאים פנו לעבר החצר. כעבור זמן, בעוד וליס מנתח את אשר אירע, הבחין בהתרחשות בחצר. הוא הציץ מבעד לחלון והופתע לראות את הקצין הנאצי האכזר, אוזנו חבושה, מובל בידי חיילים אמריקנים אל עמוד התלייה ובה על עונשו.

את ניצחוננו חגג וליס בתא המאסר, וכעבור זמן קצר שוחרר. כשבאו לבשר לו על שחרורו שאל: "אינני מבין. אם הנאצי הובל לתלייה, מדוע עצרו אותי?".

ענה לו הניציג אמריקני: "אצלנו אין תולשים אוזניים בבית המשפט... אבל השופט אכן האמין לך. היה ברור לו כי אדם לא יעשה דבר כזה אילולא העיד עדות־אמת...".

לימים סיכם וליס את סיפורו: "זה היה הפורים' שלי. אוזן 'המן' הייתה בידי, וגם ראיתי את 'המן' נתלה על העץ... בזכות המעצר יכולתי לראות זאת במו עיניי".

(מפי בנו, הרב יוסי וליס, מנכ"ל ערכים)

המעגל נסגר בכפר האוקראיני

שפרשים רוסים נכנסו לכפר, משחזר ישראל. "האיכר אמר: 'הגרמנים ברחו, אתם יכולים לצאת, אך אסור לאיש לדעת שהסתרתם אתכם'. בשעה אחת בלילה נפרדו השלושה מהכפרי ומרעייתו, מתוך הבטחה לנצור את הסוד בליבם. ישראל בקושי היה יכול ללכת, לאחר חודשים ארוכים של ישיבה ברגליים מקופלות.

כל חייו ליוותה את ישראל שריר (77) חידה גדולה: מה שמו של האיכר האוקראיני שהסתיר אותו ואת משפחתו בימי השואה. זה היה אחרי שהצליחו להימלט מגטו רוהטין. ישראל היה אז בן שש. כמה חודשים קודם לכן, ביום הכיפורים תש"ג (1942), איבד את סבו. הסב עבר לפני התיבה, ופתאום הקיפו הגרמנים את בית-הכנסת. אביו אמר לו לאחר מכן: "סבא נלקח מעמוד התפילה". כעבור זמן נתפסה גם אימו בידי הנאצים ועקבותיה אבדו.

בגטו מצאה המשפחה מקלט בבונקר שחפרה. ישראל זוכר היטב את רגע חיסולו של הגטו: "יריות, פיצוצים, זעקות בכי של ילדים. אחרי שהשתרר שקט ניסינו לצאת. בחוץ שררה אפלה גמורה. אבא אמר לי ולאחי: 'ניעזר בחשכה כדי לברוח'. ואמנם, בניסים הצלחנו להימלט משם".

בריחה בחושך

האב הוביל את שני הילדים לכפר אוקראיני. "אבא שמע על כפרי המתגורר בשולי הכפר, שאולי ירחם עלינו", מספר ישראל. "חיכינו לשעת יציאתו לחליבה. הכפרי לקח אותנו לצד האחורי של הרפת והסתיר אותנו. מדי יום היה מביא לנו מעט אוכל. הם היו אנשים עניים מאוד, אבל חלקו איתנו את לחמם".

בני המשפחה נאלצו לשבת ימים ארוכים ללא תזונה במקום המסתור. "בוקר אחד שמענו



ישראל שריר וקברי מצילו. ברקע: ספר זיכרונותיו

שאלנו אותו אם הוא יודע מי הציל אותנו.

"האיכר השיב: 'כן, מיכאיל בלגאי'. כגן שמעתי לראשונה את שמו של המציל. רעדתי מהתרגשות. התברר שהוא ורעייתו כבר נפטרו, אולם בתו, ולדימירה, עדיין חיה. המתורגמנית אמרה לה שבא אדם מישראל הטוען שאבא שלה הציל אותה. היא השיבה: 'הוא הציל עוד'. התרגשנו מאוד. היא הובילה אותנו לקברי הוריה. לאחר שובנו פניתי אל 'יד ושם' לבקש כי יוכרו חסידי אומות העולם, והבקשה נענתה. כעבור כמה חודשים קיבלת בתם את התעודה מנציגי 'יד ושם' בטקס חגיגי באוקראינה".

מכתב מהמציל

בני המשפחה הגיעו לבוקצ'ובצה שבגליציה. "אבא היה בקשר עם המציל, שבינתיים גויס לצבא הרוסי. באחד המכתבים כתב: 'הגעתי עם הצבא האדום לברלין. המלחמה הסתיימה. רבים מחבריי נפלו. אני בריא ושלם כי האלוקים שמר עליי, כנראה בזכותכם...' כשאבא קרא את השורות האלה בכה מהתרגשות.

לאחר הקמת המדינה עלתה המשפחה לארץ, שיקמה את חייה והתרחבה.

מפגש מרגש

בתמוז תשס"ג יצאו ישראל ורעייתו לאוקראינה בניסיון לגלות את שם האיכר. אישה אחת הובילה אותם אל הבית שבו התגוררו ישראל ומשפחתו. "מן הבית יצא איכר מבוגר", הוא מספר. "אשתי אמרה: 'שרייר'. האיכר שאל בתדהמה: 'איזו?'." איזו הוא כינויו של אחי, יצחק. הצטררתי.

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

פינת ההלכה

צום בערב שבת

שאלה: מדוע צום עשרה בטבת מתקיים בזמנו גם כשהוא חל ביום שישי?

תשובה: רבי דוד אבודרהם כתב שזו התענית היחידה שחלה לפעמים בימי שישי. הוא אף כתב שעשרה בטבת שונה מכל התעניות, שאילו היה חל בשבת - לא היו יכולים לדחותו ליום אחר, מפני שנאמר בו (יחזקאל כד, ב) "בעצם היום הזה" (אלא שעל-פי כללי הלוח אין הוא יכול לחול בשבת). בטעם הדבר פירש הרבי מליובאוויטש, שיום זה, שבו נאמר שם "סמך מלך בכל אל ירושלים", היה התחלת וסיבת כל המאורעות, עד הבקעת העיר, חורבן בית המקדש והגלות וצום גדליה.

גם כשהוא חל ביום שישי חלים כל דיני התענית וחייבים להשלימה עד צאת הכוכבים. מתפללים סליחות בשחרית, וקוראים 'יוחל' בשחרית ובמנחה, והאשכנזים מפטירים במנחה, ככלל תענית.

ברכות וישועות

רבים נושעו מברכותיו הקדושות של הרבי מליובאוויטש

גם כיום אפשר לעלות ולהשתטח על 'הציין' הקדוש של הרבי, ולשלוח מכתבים ל'ציין' לבקשת ברכה.

ohel chabad lubavitch, 226_20 Francis

Lewis Blvd. Cambria Heights, N.Y 11411

Tel: 1-718-723 4545, Fax: 1-718-723 4444

www.ohelchabad.org

כמה פוסקים כתבו שביום התענית אסור לשמוע נגינה, ודין זה תקף גם בערב שבת אחר חצות היום. גם חתן בשבעת ימי המשחה חייב לצום בצום הזה. הנוהגים להתפלל מנחה בתענית בתפילין, אינם עושים זאת היום, מפני כבוד השבת.

אומרים 'עננו' בתפילת מנחה (גם כשמתפללים מאוחר). אבל אין אומרים בה תחנון ו'אבינו מלכנו', מפני כבוד השבת.

אם יש צורך, רשאים להקדים את תפילת ערבית, כדי שהציבור יוכלו להגיע לבתיהם עם צאת הכוכבים, ויקראו שוב קריאת שמע (שהגיע זמנה), ויוכלו לקדש מיד.

גם הנוהגים שלא לעשות קידוש בליל שבת בשעה השביעית (בא"י: מ' 5:40 עד 6:40), מקילים הפעם לקדש מיד בבואם לביתם, גם בתוך הזמן הזה. אבל מנהג חב"ד להחמיר בזה.

מקורות: אבודרהם הל' תענית עמ' רנד. נטעי גבריאל הל' חנוכה פרקים ס"ט, ו"ש. לקוטי שיחות כרך כה עמ' 448.

"אבא, אמא, ספרו לי סיפור"

כרך ראשון בסדרה המכנסת את הסיפורים האהובים שפורסמו ב'שיחת השבוע'
63 סיפורים מופלאים על צדיקי ישראל מכל החוגים

עריכה חדשה | עיצוב מרהיב | 320 עמודים | כריכה קשה

להזמנות: טל' 1-718-6041020

